

Desmamar(ALDC, III, 493. *Desmamar*)

La major part de significants tenen com a nucli *mama*, *teta* o *popa*, designacions diverses de ‘mamella’. El més extens, *desmamar*, és un der. de *mama* (< llat. MAMMA ‘mamella’ (i també ‘mare’, ‘dida’), mot expressiu d’origen infantil, precedit del prefix *des-* (< llat. DIS-), que indica oposició a l’acció significada pel verb (*mamar*, més aviat *donar* (*a*) *mamar* o sobretot *criar*, cf. ALDC, III, mapa 492). *Destetar* té una formació, semblant a l’anterior, sobre *teta*, “imitativa del parlar o barboteig dels infants, [tə-tə], quan demanen atenció dels adults” (DECat) que significava ‘mamella’, sentit viu en rossellonès des del s. XIII i que, a través de ‘persona que alleta’, va passar en mall. a ‘persona que cuida l’infant’ ([tʰətə]); s’oposa a *donar teteta*, *tetar* (veg. ALDC, III, mapa 492); semblantment alg. *destitar* 85, format sobre *tita* ‘mamella’; *destetar*, del Matarranya, és manlleu al cast. *Despoppar* té com a base *popa* ‘mamella’ (s. XIV) (< llat. PUPPA, var. expressiva de PUPA; cf. it. *poppa*); en llat. vg. ja

s’havia format *PUPPARE ‘mamar’, avui *donar (la) popa*; *despoppar* alterna amb *traure la popa* 115 i és propi de poblacions del nord i sud del cat. nord-occidental (veg. *la Mare de Déu de la Popa* [Borredà]). *Desveiar* (s. XIII), afí a l’arag. *desbezar*, és el contrari de (*a*)*vesar* (< llat. ADVITIARE ‘acostumar’), amb pèrdua de la [-z]- intervocàlica (com *raó* < llat. RATIONE), que es manté en la var. *desvesar* 107, 110, 111 i que, després de la pèrdua, ha rebut una *i* antihiàtica en l’altra var. *desveiar* 99.

Altres formacions perifràstiques: *llevar la mamella* 157, *llevar la llet* 177, *sacar la llet* (o *lleit*) 87, 93, 100, 102, *treure el (del) pit* 18, 111, *llevar el pit* 188 (on *pit* ‘mamella’, com el fr. *poitrine*).

Són mots normatius *desmamar*, des del DOrt, 1917; *despoppar* i *desveiar*, des del DIEC₁, 1995.

